

อาณาบริเวณทางสังคม วัฒนธรรม และจินตกรรมของชุมชนกะเทยไทย
กรณีศึกษา กรุงเบอร์ลิน และนครรัฐฮัมบวร์ค ประเทศเยอรมนี
The Social, Cultural, and Imaginary Territories of Kathoey Assemblage:
A case of Berlin and Hamburg, Germany

วัชรวุฒิ ชื่อสัตย์^{1*}, พัชรินทร์ สิริสุนทร² และ ธานิดา บุญวรรณ³
Wacharawuth Suesat^{1*}, Patcharin Sirasoonthorn² and Thanida Boonwanno³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของอาณาบริเวณทางสังคม วัฒนธรรม และจินตกรรมของชุมชนกะเทยไทยในกรุงเบอร์ลิน และนครรัฐฮัมบวร์ค ประเทศเยอรมนี โดยใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นปัจเจกกะเทยที่เคยประกอบอาชีพคาบาเรต์โชว์จากคณะทิฟฟานี โชว์ คณะไซมอน คาบาเรต์ และคณะอัลคาซาส คาบาเรต์ จำนวน 12 ราย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการสร้างทฤษฎีจากฐานราก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และแบบบันทึกประจำวัน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างเป็นมโนทัศน์ใหม่ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม

ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก การเข้ามาชุมชนกะเทยไทยในประเทศเยอรมนี เกิดขึ้นในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2532 โดยการอพยพอยู่ภายใต้แนวคิด “อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น” กะเทยอพยพสถาปนาอาณาบริเวณขึ้นทับซ้อนกัน 4 ระดับ คือ กายภาพ สังคม วัฒนธรรม และจินตกรรม ประการที่สอง ร้านกาแฟ และสวนสาธารณะมีฐานะเป็นอาณาบริเวณทางสังคม ทำหน้าที่เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนข่าวสาร นันทนาการ และพบปะสังสรรค์ในหมู่สมาชิกกะเทย ประการที่สาม ห้องครัวประจำวัดไทย ถูกใช้เป็นอาณาบริเวณทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นเวทีแสดงตัวตนและศักยภาพของกะเทยด้านการประกอบอาหาร และเป็นช่องทางในการสะสมบุญ และประการสุดท้าย กะเทยสถาปนาอาณาบริเวณทางจินตกรรมของตนเองผ่านเรื่องเล่าในรูปแบบมุขปาฐะ เกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของวัตถุวัฒนธรรมประจำถิ่น ถ่ายทอดและส่งต่อเรื่องเล่าระหว่างสมาชิกเพื่อเชื่อมโยงตัวตนของปัจเจกกะเทยเข้ากับบุคคลสำคัญประจำถิ่น

คำสำคัญ : อาณาบริเวณทางสังคม, อาณาบริเวณทางวัฒนธรรม, อาณาบริเวณทางจินตกรรม, ชุมชนกะเทย

Received : 7 ตุลาคม 2564

Revised: 23 ธันวาคม 2564

Accepted : 17 มกราคม 2565

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Faculty of Social Sciences, Naresuan University

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Faculty of Social Sciences, Naresuan University

³ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Faculty of Social Sciences, Naresuan University

*Corresponding author: wacharawuths56@nu.ac.th

ABSTRACT

The objective of this research was to analyze the complex characteristics of the social, cultural and imaginary territories of the *Kathoey* assemblage in Berlin and Hamburg, Germany. By using individual *Kathoey* as the target group, 12 members of cabaret shows from the Tiffany Show, the Simon Cabaret, and the Alcazar Cabaret were interviewed. Then, the grounded theory was applied. Data was collected by using an unstructured interview form, participant observation form and memo form. Data was analyzed by content analysis to create a new concept in explaining social phenomena.

The results included 1) the immigration of Thai *Kathoey* to Germany started before 1989 under the concept of “ searching for a better life” . The establishing of the *Kathoey* territory was complex and showed overlapping of 4 territories, physical, social, cultural, and imaginary; 2) apart from the physical habitats, the coffee *Kathoey* shop and public park became their social territory. Activities such as exchanging information, entertaining and socializing were commonly found; 3) the kitchen of Thai temple was their cultural territory. Their cooking potential was displayed while enhancing their opportunity in collecting merit was practiced. Lastly, an imaginary territory was established by *Kathoey* orators. By exchanging supernatural belief on local heroes, these *Kathoey* have connected themselves with local community and be able to fulfil their goal.

Keywords : Social Territories, Cultural Territories, Imaginary Territories, *Kathoey* Assemblage

บทนำ

การผลิตองค์ความรู้เกี่ยวกับเพศวิถี หรือสภาวะความเป็นกะเทย (Kathoey) ในสังคมไทย ปรากฏมายาวนานมากกว่า 3 ทศวรรษ แต่จุดเปลี่ยนสำคัญของการศึกษาเกิดขึ้นในราวช่วงปี พ.ศ. 2540 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาสำคัญที่นักวิชาการทางด้านเพศสภาพ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality) ได้ปรับเปลี่ยนมุมมองการศึกษากะเทยจากเดิมที่มุ่งเน้นมิติทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เข้าสู่การศึกษาในแง่มุมมองด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยศึกษาผ่านมุมมองแบบสตรีนิยมศึกษา (Feminism) การเคลื่อนไหวทางสังคม และเพศวิถีศึกษา (Sexuality Studies) จนกระทั่งพัฒนามุมมองในการวิเคราะห์เพศวิถีในรูปแบบควีเรียร์ศึกษา (Queer Studies) เพื่อนำเสนอความหลากหลายของมนุษย์ในมิติทางสังคมที่มีความซับซ้อน และแตกต่าง โดยคำนึงถึงสิทธิ ความเสมอภาค และเคารพความหลากหลายทางเพศ (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2555; 2556; 2557; 2560; Jackson, & Duangwises, 2017)

การศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ในบทความฉบับนี้ ได้กล่าวถึง “กะเทย” ซึ่งปรากฏการใช้คำนี้มาอย่างยาวนานในสังคมไทย เป็นการระบุอัตลักษณ์บางประการเพื่อจำแนกบุคคลที่ไม่ใช่เพศชาย หรือเพศหญิงตามสังคมกระแสหลักในมิติทางสังคม (Jackson & Sullivan, 2000; เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา, 2546; สุไลพร ชลวิไล, 2551, น. 151-164; บุษกร สุริยสาร, 2557, น. 19-24) แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจำแนกความหลากหลายทางเพศออกเป็น LGBTIQ หรืออื่น ๆ อีกมากมาย (สุไลพร ชลวิไล, 2550; กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554; นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2556, น. 137-168; สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2556) แต่ผู้วิจัยใช้คำว่า “กะเทย” เพื่อตอกย้ำถึงความเป็นตัวตน และอัตลักษณ์ทางเพศวิถีที่มีความอ่อนไหว ตามครรลองแบบควีเรียร์ของกะเทยไทย

เมื่อพิจารณางานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกะเทย ในสังคมไทย พบว่า งานศึกษาในมิติทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ “อัตลักษณ์ ตัวตน และพื้นที่ทางสังคม” มุ่งทำความเข้าใจกะเทยในมิติที่หลากหลาย มักเลือกกลุ่มเป้าหมายใน

การศึกษาจากการประกอบอาชีพ และอาณาบริเวณที่กะเทยปรากฏตัวตนในเชิงกายภาพ ซึ่งการเลือกกลุ่มเป้าหมายในลักษณะดังกล่าว ได้รับอิทธิพลมาจากการเขียนของ Jackson (1989; 1995; 1999, 2000; 2009) และงานเขียนของ Totman (2013) โดยงานเขียนชิ้นหลัง อย่างเช่นงานเขียนของ เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา (2546; 2547; 2549) ศึกษาเกี่ยวกับ “อัตลักษณ์ของกะเทยคาบาเรต์โชว์” เป็นงานเขียนที่เผยให้เห็นรายละเอียดระดับปัจเจกของกะเทยในพื้นที่เมืองท่องเที่ยว ที่กะเทยมีอำนาจในการต่อรองทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และช่วงชิงพื้นที่นำเสนอตัวตนทางเพศในบริบทของสังคมกระแสหลัก ซึ่งงานของ เปรมปรีดาเห็นว่า เป็นการแหวกขนบงานศึกษาที่เคยมองว่ากะเทยเป็น “บุคคลที่ไม่มีอำนาจในการต่อรอง” ในระยะต่อมาพบว่า มีงานเขียนที่ตอกย้ำสถานะควมมีอำนาจของกะเทยคาบาเรต์โชว์ออกมาตามลำดับ ได้แก่ สมศักดิ์ แก้วคำ (2547), เรื่องฟ้า บุราคร (2550), Guoxiang (2015), วัชรวุฒิ ชื่อสัตย์, และวัชรพล พุทธรักษา (2558), วัชรวุฒิ ชื่อสัตย์, และพัชรินทร์ สิริสุนทร (2559), กัมปนาท เบ็ญจนาวิ (2560) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า งานศึกษาเกี่ยวกับอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทยส่วนใหญ่ มุ่งกลุ่มเป้าหมายที่ประกอบอาชีพคาบาเรต์โชว์ และให้ความสำคัญกับอาณาบริเวณเชิงกายภาพที่เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่าง “เมืองพัทยา” เป็นหลักในการศึกษา

อย่างไรก็ตาม จากประเด็นข้างต้น งานเขียนของ Jackson (2006; 2011; 2016; 2017) ได้เสนอประเด็นสำคัญไว้ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การปรากฏตัวตนทางกายภาพของกะเทยในสังคมไทย พบมากที่สุดในกลุ่มของอาชีพพนักงานบริการ และนักแสดงคาบาเรต์ ซึ่งทั้งสองอาชีพเป็นตลาดแรงงานขนาดใหญ่ของกะเทยในสังคมไทย

และประการที่สอง ระบบทุนนิยม และความเจริญทางด้านเศรษฐกิจช่วยทำให้เกิดสถานะความคลุมเครือทางเพศ และกะเทยถูกลดการจับจ้องจากสังคมกระแสหลัก เพราะในกระบวนการผลิตแบบทุนนิยม ไม่ได้สนใจเรื่องเพศวิถี แต่มองว่ามนุษย์เป็นกลไกสำคัญในพื้นที่ของการผลิตเท่านั้น สถานะความเป็น “กะเทย” จึงกลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อภาคธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองพัทยา ซึ่งเป็นเมืองที่มีศักยภาพในการเปิดพื้นที่ธุรกิจบริการเพื่อรองรับตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ดังนั้น กะเทยในเงื่อนไขใหม่จึงช่วงชิงสถานะที่เคยอยู่ในความคลุมเครือทางเพศ จนสามารถสถาปนา “Queer Autonomy” (พื้นที่อิสระ [แปลโดยผู้วิจัย]) ในเมืองท่องเที่ยวอย่างเช่น เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีได้ (Jackson, 2011)

จากข้อเสนอของ Jackson ข้างต้น ผู้วิจัยเปิดประเด็นถกเถียง เพื่อเปิดข้อเสนอใหม่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพคาบาเรต์โชว์ และเมืองพัทยาที่เป็นพื้นที่อิสระของกะเทย โดยผู้วิจัยตั้งคำถามสำคัญ 2 ประการ ประการแรก พื้นที่อิสระ หรือในบทความฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “อาณาบริเวณของกะเทย (Kathoey Territories)⁴” ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของกะเทย หรือเรียกว่า “ชุมชนกะเทย (Kathoey Assemblage)” ที่ประกอบอาชีพคาบาเรต์โชว์ ว่าไม่ได้สร้างอาณาบริเวณของกะเทยไว้ในเมืองท่องเที่ยวอย่างเดียวน แต่การสถาปนาอาณาบริเวณของกะเทย มีสถานะพื้นพรมแดนผ่านการอพยพเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศไทย และประเทศเยอรมนี ทั้งในเชิงกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และจิตรกรรม และประการที่สอง อาณาบริเวณของกะเทยมีลักษณะทับซ้อนเป็นชั้น ๆ และมีการใช้กลไกรูปแบบการต่อรองกับสังคมกระแสหลักด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยสะท้อนผ่านกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม และจิตรกรรม⁵

⁴ สถานะของการเข้ามาชุมชน เป็นรูปแบบของการเข้ามาประกอบกันจัดเรียงกัน และหลอมเข้าหากันของปัจเจกบุคคล สิ่งของอื่น ๆ และเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้ยึดโยงเชื่อมต่อกันอย่างลงตัวเหนืออาณาบริเวณหนึ่ง ๆ การเข้ามาชุมชนเป็นรูปแบบของ “การรวมกลุ่ม” ของปัจเจกบุคคล โดยการชุมชนมักมีลักษณะยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ผ่านกระบวนการสลายอาณาบริเวณเดิม แต่ยังคงรักษาสถานะเอกลักษณ์ของปัจเจกบุคคลเอาไว้ แล้วเริ่มก่อตัวใหม่เชื่อมโยงกันใหม่เรียกว่า “การสร้างอาณาบริเวณ หรือการก่อรูปของอาณา

บริเวณ” โดยทุกครั้งที่มีการกระบวนการยุบสลาย และก่อสร้างใหม่ ความหมายต่าง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นก็จะสลาย และเริ่มก่อตัวใหม่ทุกครั้งด้วยเช่นกัน (DeLanda, 2006; 2016)

⁵ อาณาบริเวณทางจิตรกรรม เป็นรูปแบบหนึ่งของการประกอบสร้างพื้นที่ทางสังคม ที่อยู่เหนือพื้นที่เชิงกายภาพ โดยลักษณะของจิตรกรรมเกี่ยวข้องกับความเชื่อ เรื่องเล่า และระบบความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยปัจเจกกะเทย ตามกลไกของการสถาปนาอาณาบริเวณของกะเทยที่ทับซ้อนเหนือกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และจิตรกรรม

ดังนั้น เพื่อสร้างข้อเสนอใหม่ และค้นหาคำตอบของคำถามข้างต้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบการสร้างทฤษฎีจากฐานราก (Grounded Theory) แนวทางการประกอบสร้างนิยม (Constructionism Grounded Theory) ของ Kathy Charmaz (2006; 2013) เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาความรู้ ความจริง ผ่านกรอบมโนทัศน์ว่าด้วยการเข้ามาชุกกัน (Assemblage Theory) (DeLanda, 2006; 2016) เพื่อตอกย้ำว่า ชุมกะเทยไทยมีการสถาปนาอาณาบริเวณของกะเทยที่ทับซ้อน และเชื่อมโยงอยู่เหนืออาณาบริเวณทางกายภาพหนึ่ง ๆ

อย่างไรก็ตาม คุณค่าของการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นการขยายพรมแดนความรู้ในประเด็นที่สำคัญ คือ ความเคลื่อนไหวของอาณาบริเวณทางสังคม วัฒนธรรม และจินตกรรมความสัมพันธ์ทางสังคม และความหลากหลายทางเพศที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่มาเนิ่นนานแล้วในสังคมมนุษย์ ส่วนนโยบายที่มุ่งควบคุมกดทับเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปรับเปลี่ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของกะเทยภายใต้ความหลากหลายและความซับซ้อนของระบบสังคมมนุษย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของอาณาบริเวณทางสังคม วัฒนธรรม และจินตกรรมของชุมกะเทยไทย ในกรุงเบอร์ลิน และนครรัฐฮัมบวร์ค ประเทศเยอรมนี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประยุกต์ใช้วิธีการค้นหาความรู้ความจริงจากปรากฏการณ์ทางสังคม ผ่านแนวคิดแบบการสร้างทฤษฎีจากฐานราก ของสำนักประกอบสร้างนิยม (Constructivist Grounded Theory) โดย Kathy Charmaz ซึ่งเป็นวิธีการค้นหาความรู้ความจริงในระดับลึก ตั้งคำถามกับสถานะที่แวดล้อมของบริบททางสังคม และประกอบสร้างความรู้ความจริงป็นมโนทัศน์ใหม่ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม ระดับปัจเจกนิยม (Charmaz, 2006; 2008a,b; 2013; 2016)

บทความฉบับนี้ ผู้วิจัยมีจุดยืนเชิงกระบวนทัศน์แบบนัยนิยม (Interpretivism Paradigm) โดยมุ่งให้

ความสำคัญกับการเข้าถึงสถานะความเป็นไปของปรากฏการณ์ทางสังคม ผ่านองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ธรรมชาติของความรู้ความจริงเป็นการประกอบสร้างขึ้น ณ เวลาหนึ่ง ๆ พื้นที่หนึ่ง ๆ 2) การเข้าถึงความรู้ความจริงจะต้องอาศัยวิธีการยืดหยุ่น หลากหลาย และปรับเปลี่ยนตามสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป 3) นักวิจัยมีสถานะของการเป็น “คนใน” และ 4) ความรู้ความจริงที่ปรากฏขึ้นจึงเป็นมุมมองเฉพาะบริบท มากกว่าความรู้ความจริงที่เป็นสามัญการ (เกษฎา ผาทอง และวรวลัญช์ โรจนพล, 2562; ชาย โพธิ์สิตา, 2562)

กลุ่มเป้าหมาย คือ “ปัจเจกกะเทย” อายุ 18-60 ปีขึ้นไป ที่ยอมรับว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือมีความเป็นกะเทยตามการนิยามของสังคมไทย เป็นอดีตนักแสดงคาบาเรต์ ช่างเสริมสวย และช่างทำผม ที่มีความเกี่ยวข้องกับคณะทิฟฟานี โช่ว คณะไซมอน คาบาเรต์ และคณะอัลคาซาส คาบาเรต์ แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือมากกว่า ทั้งหมด อาศัยอยู่ในกรุงเบอร์ลิน และนครรัฐฮัมบวร์ค ประเทศเยอรมนี มากกว่า 5 ปี จำนวน 12 ราย (เป็นจำนวนที่ข้อมูลมีสถานะอิมตัวในเชิงทฤษฎี) โดยผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการคัดเลือกแบบสโนว์บอลล์ หรือการสร้างเครือข่ายข้อมูล (Snowball Sampling)

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และแบบบันทึกชีวิตประจำวัน โดยเครื่องมือของการวิจัย จะต้องมีความยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงเสมอ ๆ ภายใต้การกำหนดรหัสหลัก (Coding)

การสร้างเครื่องมือการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก การสำรวจวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และศึกษากับกลุ่มเป้าหมายเบื้องต้น เพื่อกำหนดกรอบของรูปแบบคำถามตามรหัสหลัก ระยะที่สอง ออกแบบเครื่องมือทั้ง 3 ประเภท ให้มีความยืดหยุ่น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และระยะสุดท้าย นำเครื่องมือทั้ง 3 ประเภทมาทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ปรับปรุงแก้ไข และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้วิจัยมีเพศวิถีเป็นกะเทยตามการนิยามของสังคมไทย ทำให้การเข้าถึง

กลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น วิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัย ได้ติดต่อกับ “กะเทยอาวุโส หรือ นาง กอ 01-BLGS” ผ่านระบบสังคมออนไลน์อย่างโปรแกรมสื่อสาร Facebook เพื่อขอความช่วยเหลือให้ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในกลุ่มทางสังคม วัฒนธรรม และจิตรกรรม เนื่องจากนาง กอ 01-BLGS (นามสมมติ) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบริบทของสังคมกะเทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนี เมื่อผู้วิจัยได้รับการยอมรับให้ เป็นสมาชิกของกลุ่มกะเทยแล้ว ผู้วิจัยเริ่มสร้างความสัมพันธ์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จนทำให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกคุ้นเคย และผู้วิจัยมีสภาพเป็น “คนใน”

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้ง เข้าร่วมกิจกรรมและติดตามกลุ่มเป้าหมายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อสังเกตการณ์แบบส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้ง ระหว่างที่เก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ และ ตรวจสอบข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน โดยในแต่ละวัน ผู้วิจัย จะต้องบันทึกชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างรหัสสำหรับการเก็บ ข้อมูลในคราวต่อ ๆ ไป

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การประมวลผลข้อมูลจาก การเก็บรวบรวม และจัดเป็นหมวดหมู่ตามรหัสของการวิจัย ที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นสร้าง แบบจำลองทางความคิด (Conceptual Mode) ตรวจสอบ ในเชิงทฤษฎี (Scrutinizing Categories) และการสรุป ความคิด (Concluding Thoughts) ก่อนที่จะประกอบสร้าง เป็น “มโนทัศน์” (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2558) เพื่อใช้อธิบาย ปรากฏการณ์ทางสังคมในบริบท เวลา และพื้นที่หนึ่ง ๆ

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ได้รับการรับรองผลจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัย นเรศวร ตามหมายเลข COA No. 446/2016, IRB No. 668/59 โดยมีข้อพิจารณาตามหลักจริยธรรมการวิจัยใน มนุษย์ ประกอบด้วย หลักความเคารพในบุคคล หลักการให้ ประโยชน์ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่อาสาสมัคร การรักษา ความลับของอาสาสมัคร หลักความยุติธรรม และอุปสรรค และความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่ออาสาสมัครและความ รับผิดชอบของผู้วิจัย โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจะถูกปกปิดชื่อ นามสกุล ด้วยการเข้ารหัสที่เป็นตัวอักษร และตัวเลขแทน ตัวอย่างเช่น “นาง กอ 08-HHGT” คือ

- นาง กอ หมายถึง นางกะเทย
- ตัวเลข 08 หมายถึง ลำดับการสัมภาษณ์
- อักษร HH หมายถึง อักษรระบุเมืองที่อาศัยอยู่
- อักษร G หมายถึง อักษรระบุประเทศที่อาศัยอยู่
- อักษร T หมายถึง ตัวย่อของคณะคาบาเรตโชว์ที่ เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า ลักษณะของการอาณาบริเวณ ของกะเทยในประเทศเยอรมนี มีรูปแบบของการทับซ้อนที่ แบ่งออกเป็นชั้น ๆ แยกออกเป็น 4 ชั้น ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 อาณาบริเวณทางกายภาพ ที่อ้างอิงกับภูมิศาสตร์ที่ตั้งของ พื้นที่ ชั้นที่ 2 อาณาบริเวณทางสังคม เป็นขอบเขต หรือ อาณาเขตที่มีการรวมกลุ่มของกะเทยทับซ้อนอยู่เหนืออาณา บริเวณทางกายภาพ สร้างขึ้นมาใช้ดำเนินกิจกรรมบางอย่าง และจัดวางตำแหน่งของกะเทยให้เป็นองค์ประธานในอาณา บริเวณนั้น ๆ ชั้นที่ 3 อาณาบริเวณทางวัฒนธรรม เป็น ขอบเขตที่กะเทยเชื่อมโยงตัวตนเข้ากับความสัมพันธ์แบบวิถี ประชาและธรรมเนียมทางพระพุทธศาสนา ผ่านกิจกรรม ทางศาสนา และชั้นที่ 4 อาณาบริเวณทางจิตรกรรม เป็น ขอบเขตในอุดมคติของกะเทยที่สร้างผ่านการจินตนาการ เชื่อมโยงกับเรื่องเล่าความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำถิ่นเยอรมนี

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ปฐมบทของการสถาปนาอาณาบริเวณของกะเทย ในประเทศเยอรมนี ส่วนที่ 2 ร้านกาแฟ และสวนสาธารณะ ในฐานะอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทยไทย ส่วนที่ 3 ห้องครัวของวัดไทยประจำเมือง ในฐานะอาณาบริเวณทาง วัฒนธรรม และส่วนที่ 4 ความเชื่อ และบุคคลสำคัญของ กะเทยไทย ในฐานะอาณาบริเวณทางจิตรกรรม รายละเอียด ปรากฏดังนี้

ส่วนที่ 1 ปฐมบทของการสถาปนาอาณาบริเวณ ของกะเทยในประเทศเยอรมนี

การอพยพของกะเทยไทยเข้ามายังประเทศ เยอรมนีครั้งแรก ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่าเมื่อใด จาก คำบอกเล่าของกะเทยกล่าวว่า การเข้ามาของกะเทยใน ระยะเวลาอยู่ในระหว่างช่วงสงครามเย็น (ก่อนปี พ.ศ. 2532) ที่ยังคงมีแบ่งประเทศเยอรมนีออกเป็นฝั่งตะวันออก และ

ตะวันตก (ฝ่ายโลกเสรี) ด้วยกำแพงเบอร์ลิน กะเทยที่อพยพเข้ามาครั้งแรก อาศัยอยู่ในกรุงเบอร์ลิน ฝั่งตะวันตก และนครรัฐฮัมบวร์ค เนื่องจากเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรก เป็นพื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ประการที่สอง เป็นแหล่งที่มีคนไทยเข้ามาอาศัย เพื่อประกอบอาชีพร้านนวดแผนโบราณ ร้านอาหารไทย และสถานบริการบาร์เบียร์ และประการที่สุดท้าย เป็นพื้นที่ที่อพยพเข้ามาฐานะของ “ผู้ลี้ภัย” ได้อย่างปลอดภัย ในช่วงเวลาที่รัฐบาลกลางของเยอรมนี เปิดประเทศรับผู้ลี้ภัยจากภาวะสงคราม

การเดินทางเข้ามาของกะเทยไทย ในช่วงเวลาที่ประเทศเยอรมนีเปิดรับผู้ลี้ภัยนั้น ใช้รูปแบบการเดินทาง 2 รูปแบบ คือ การโดยสารเครื่องบิน และการโดยสารเรือขนส่ง ซึ่งทั้งสองวิธีการเป็นช่องทางที่ปลอดภัย และเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าจะเข้าประเทศได้อย่างเรียบร้อย ดังบทสัมภาษณ์ของ นาง กอ 08-HHGT (นามสมมติ)

“...เอาจริง ๆ ป้า*จำได้ว่า มาตอนนั้น ป้า*มาเครื่องบิน แล้วก็นั่งรถตำรวจมาที่ฮัมบวร์ค ตอนนั้นป้า*ก็โทรมาหาเพื่อนในร้านอาหารไทยก่อนว่าจะมา มันก็รับที่จุดส่ง ตอนนั้นเขามียุคตรวจ เป็นสงคราม ป้า*จำได้ว่า ป้า*ไปบอนน์ (เมือง Bonn เป็นเมืองหลวงประเทศเยอรมนีตะวันตก ในช่วงปี พ.ศ. 2492-2533) สมัยก่อนบอนน์เป็นเมืองหลวงนะ ไม่ใช่เบอร์ลิน ไปลงทะเลเบียนผู้ลี้ภัย นานมาก” (นาง กอ 08-HHGT, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ป้า หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

เงื่อนไขของการอพยพจากประเทศไทย เข้ามาสร้างอาณาบริเวณของกะเทยใหม่ในประเทศเยอรมนีนั้น อยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่า “อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น” โดยเงื่อนไขที่สำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย ประการแรก ต้องการได้รับการยอมรับจากสังคมกระแสหลัก ประการที่สอง ต้องการหารายได้ สะสมความมั่งคั่ง และคุณภาพชีวิตที่ดี และประการสุดท้าย ต้องการใช้ชีวิตคู่กับชาวเยอรมัน ซึ่งเหตุผลทั้งสามประการข้างต้น กะเทยที่อพยพมายังประเทศเยอรมนี รับรู้ถึงความศิวิไลซ์ของประเทศเยอรมนี จากคำบอกเล่าของนักท่องเที่ยวที่เคยไปเที่ยวที่เมืองพัทธา และประสบการณ์ของกะเทยรุ่นพี่ที่บอกเล่าต่อ ๆ กัน จนกลายเป็นแรงบันดาลใจ

ใจให้กะเทยอยากมาอยู่ในประเทศเยอรมนี ดังบทสัมภาษณ์ของ นาง กอ 08-HHGT (นามสมมติ)

“...ตอนนั้น (พ.ศ. 2520) ถ้าป้า*อยู่ไทย ป้า*ก็ได้เงินมากเลย คั้นหนึ่ง ๆ ได้เป็นพันบาทเลย ถือว่าเยอะมาก ๆ ในสมัยนั้น แต่กะเทยก็เนอะ คิดว่าจะต้องหาโลกใหม่ให้ได้ มันต้องมีโลกที่หาเงินให้เราได้มากกว่านี้ กะเทยนะ ชอบฟังเรื่องเล่าของรุ่นพี่เนอะ ยิ่งช่วงที่ไอ้กั้นลงเยอะ ได้คุยภาษากับฝรั่ง แล้วก็อยากไปเมืองนอก ไปหาเลี้ยงโชคเอาข้างหน้า หนูต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า สมัยนั้นกับสมัยนี้ กะเทยเราไม่ได้ถูกยอมรับกันนะหนู ใครมาอยู่พัทธาไม่ขายที่** ก็นางโซวี มีสองอย่าง กะเทยไม่ได้เลือกเลย แบบนี้ใครจะอยากมีชีวิตเป็นนางโซวีต่อไป มันไม่มั่งคั่งนะหนู ดูอย่างหลายคนไปเยอรมนีกัน ได้ผัวด้วย เป็นคุณนาย ใส่ทองเส้นใหญ่มาก ๆ” (นาง กอ08-HHGT, 25 พฤศจิกายน 2559)

หมายเหตุ: *ป้า หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

**ขายที่ หมายถึง พนักงานบริการ

ผู้วิจัยใช้การเทียบเคียงช่วงเวลาของการอพยพของกะเทยไทยจากเหตุการณ์สำคัญ 2 เหตุการณ์ คือ เหตุการณ์แรก กำหนดหัวเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2504-2532 โดยอ้างอิงจากรูปแบบการก่อสร้างกำแพงเบอร์ลิน จนกระทั่งถึงช่วงเวลาที่มีการทุบทำลายกำแพงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี (Soyinka, 1991; Taylor, 2008; Pelz, 2016) สถิติการอพยพเข้ามาของคนเวียดนาม ในช่วงปี ค.ศ. 1975 จากรายงานสถิติ The Vietnamese Diaspora in Germany: Structure and Potentials for Cooperation with a Focus on Berlin and Hesse (Wolf, 2007) และเทียบเคียงกับหลักฐานประเพณีภาพถ่ายที่คาดว่าเป็นกะเทยกลุ่มแรก ๆ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนที่ระบุปีที่แน่นอนจากการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ พบว่า ในช่วงแรกของการอพยพเข้ามายังกรุงเบอร์ลิน ฝั่งตะวันตกนั้น กะเทยไทยประกอบอาชีพธุรกิจสถานบริการบาร์เบียร์ คือ “Starlight Bar” (52.5056396,13.302429) ย่าน Stuttgarter PLATZ ตรงข้ามกับสถานีรถไฟ S-Bahn Charlottenburg ในกรุงเบอร์ลิน สถานบริการบาร์เบียร์ดังกล่าวได้รับความนิยมสูงสุด เนื่องจากเป็นแหล่งบริการที่มีทหารอเมริกัน และทหารเยอรมัน เข้ามาใช้บริการเป็นประจำ จนกระทั่งส่งผล

กระทบต่อธุรกิจสถานบริการบาร์เปียร์เดิมที่เป็นของกะเทย เวียดนาม สาเหตุที่กะเทยไทยเป็นที่นิยมในสังคมตะวันตก เนื่องจากเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก กะเทยไทยมีสภาพร่างกายที่คล้ายกับเพศหญิง และรูปแบบการให้บริการของกะเทยไทย ให้ความใส่ใจต่อผู้รับบริการเป็นอย่างดี ดังบทสัมภาษณ์ นาง กอ 01-BLGS (นามสมมติ)

“...จำได้เลย สมัยนั้น (ก่อนปี พ.ศ. 2532) ตำรวจลงที่ อี กะเทยก็วิ่งกัน โอ๊ย! หลบกันแบบหนีตาย ตรงที่เป็นบาร์ Starlight ตอนหลัง มีปัญหาเยอะ ตีหัวแขก*บ้าง ต่ำแขก*บ้าง จนทางการเขาเอาเครื่องกดเครื่องสัญญาณให้ตำรวจมาเลย กะเทยหนีกัน ปีนหน้าต่าง ขึ้นใต้ตามริมระเบียง กระโดดข้ามตึกกัน ยิ่งกับเป็นกั๋งฟูเนอะ มีเพื่อนเจ๊ บ.ก. หนีลงท่อระบายน้ำ ท่อระบายน้ำเมืองนี้ใหญ่มาก ๆ ไม่เหมือนของเมืองไทย... กะเทยมาตั้งรกรากที่เบอร์ลิน ก็เปิดบาร์ เปิดช่องแข่งกับกะเทยเวียดนามเลย พวกเรากะเทยไทย ก็ชนะเลิศ ละมุนนิ**มาก ๆ ไม่โป๊ะ*** เนียนนิ****สุด ๆ แต่กะเทยเวียดนามก็ได้อยู่ แต่สู้กะเทยไทยไม่ไหวนะ ล่มสลายไปตามกาลเวลา” (นาง กอ 01-BLGS, 6 ธันวาคม 2559)

หมายเหตุ: *แขก หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ

**ละมุนนิ หมายถึง รูปลักษณ์ทางกายภาพคล้ายกับเพศหญิง หรือเหมือนกับเพศหญิง จนแยกไม่ได้ว่าเคยมีเพศสรีระเป็นชายมาก่อน

***ไม่โป๊ะ หมายถึง แบนเนียนเหมือนกับผู้หญิง

****เนียนนิ หมายถึง แบนเนียนเหมือนกับผู้หญิง

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

ส่วนเหตุการณ์ที่สอง คือ นักแสดงคาบาเรต์ จากคณะโซม่อน คาบาเรต์ กลุ่มหนึ่งได้อพยพไปยังประเทศเยอรมนี คือ กลุ่ม 14 นางสิงห์ร้าย ในราวช่วงปี พ.ศ. 2520-2524 ได้วางแผนเพื่อหลบหนีอำนาจของเจ้าของกิจการ โดยหนีด้วยวิธีการทางเรือ และเดินเท้าออกจากพื้นที่เมืองพัทยา เพื่อมุ่งหน้าไปยังประเทศเยอรมนี และประเทศอื่น ๆ ในยุโรป เพื่อเปิดการแสดงคาบาเรต์โชว์ ดังบทสัมภาษณ์ นาง กอ 04-PKTS (นามสมมติ)

“...ตอนนั้นแย่มากเลย บาร์โชว์กำลังมีแขก*เข้ามาเยอะ ช่วงนั้นไอ้กัน**ลงด้วย พวกเราก็โหมโชว์กลางวันกลางคืน แต่เราก็ไม่รู้ว่า เขาวางแผนอะไรอยู่ ๆ หายไปพร้อมกันเลย 14 คน

จัดคิวกันใหม่ ตอนนั้นวุ่นวายจริง ๆ เหนื่อยก็เหนื่อยด้วย คนที่หนีเสีย ท. เพื่อไปเริ่มต้นชีวิตใหม่เราก็มารู้ตอน หลังรุ่นพี่เล่าให้ฟังว่าพวกเขาหนีไปที่เยอรมนีกันแล้ว ก็เดินสายแสดงคาบาเรต์โชว์ทั่วยุโรปเลย จนถึงตอนนี้ผ่านไปแล้วหลายสิบปีแล้ว เวลาว่างนครบรอบของโซม่อน พวกเขาไม่เคยกลับมาเลย ไม่รู้ว่ากลัวอะไร 14 นางสิงห์ร้าย มาจากหนังสือพิมพ์ก่อนแล้วเราก็กเลยเอามาเรียกว่าเขาอีกที” (นาง กอ 04-PKTS, 3 สิงหาคม 2558)

หมายเหตุ: *แขก หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวตะวันตก

**ไอ้กัน หมายถึง ทหารอเมริกัน

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ทั้งสองข้างต้น เป็นหลักฐานสำคัญที่ยืนยันห้วงเวลาของการอพยพเข้ามาเพื่อสร้างอาณาบริเวณของกะเทยแห่งใหม่ เหนืออาณาบริเวณทางกายภาพของประเทศเยอรมนี จนกระทั่งปัจจุบัน (พ.ศ. 2564) กะเทยเหล่านั้น ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองเยอรมันที่ได้รับรองสิทธิตามกฎหมาย และบางรายได้รับการเปลี่ยนแปลงคำนำหน้าเป็น “นางสาว” ตลอดจนได้สมรสใช้ชีวิตคู่ตามกฎหมายของประเทศเยอรมนี

ส่วนที่ 2 ร้านกาแฟ และสวนสาธารณะ ในฐานะอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทยไทย

การรวมกลุ่มของกะเทยไทย หรือ “ชุมชนกะเทย” ในรูปแบบของการประกอบสร้างอาณาบริเวณทางสังคม เพื่อสร้างอาณาบริเวณทางกายภาพแห่งนั้น ให้กลายเป็นพื้นที่สำหรับกะเทย และสร้างความเป็นองค์ประธานให้กับกะเทยจากการสัมภาษณ์พบว่า อาณาบริเวณทางสังคมของกะเทยจะเชื่อมโยงกับกิจกรรมนันทนาการ และการพบปะสังสรรค์ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร ระหว่างกะเทยในกรุงเบอร์ลิน และนครรัฐฮัมบวร์ค หรือใช้เป็นสถานที่ต้อนรับเพื่อนกะเทยจากต่างเมือง หรือจากประเทศไทย ผู้วิจัยนำเสนอ 2 แห่งรายละเอียด ดังนี้

2.1) ร้านกาแฟ Flané im Levantehaus

ตั้งอยู่บนถนน Mönckebergstraße นครรัฐฮัมบวร์ค เป็นร้านกาแฟที่อยู่ภายในอาคาร Levantehaus Hamburg ซึ่งเป็นสถานที่ที่สะท้อนการมีรสนิยมที่ดีของผู้คนในสังคมเยอรมนี แม้ว่าสินค้าและบริการในอาณาบริเวณทางกายภาพแห่งนี้ จะมีราคาที่สูงกว่าคู่แข่ง แต่กลับเป็นเงื่อนไข

และข้อจำกัดที่ช่วยให้อาณาบริเวณทางกายภาพแห่งนี้ กลายเป็นพื้นที่ปิด ที่กะเทยใช้เป็นอาณาบริเวณทางสังคม เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการ ดั่งบทสัมภาษณ์ นาง กอ 06-HHGS (นามสมมติ)

“...ร้านกาแฟนี้ (Flané im Levantehaus) เป็นกลุ่ม ตะมอย*ของกะเทย นำทีมโดยป้า** น. ศ. ปกติถ้าอยากมา เจอกัน ก็ต้องมาร้านนี้นะ วันอังคาร กับวันพฤหัสบดี ประมาณบ่ายโมง บ่ายสองมาเจอกันได้เลย ป้า** ๆ ก็มานั่ง เม้าส์กัน*** ถ้าหนูโชคดีมาบ่อย ๆ ทุกอาทิตย์ หนูจะมีโอกาส เจอกะเทยในฮัมบวร์คเกือบทุกแม่****เลย เพราะพวกเราจะ มาเม้าส์กับพี่หญิง ป้า* น.ศ.” (นาง กอ 06-HHGS, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ตะมอย หมายถึง พุดคุย สนทนา

**ป้า หมายถึง รุ่นพี่กะเทย คำสรรพนามแทนบุรุษที่ 3 ที่ ถูกกล่าวถึง

***เม้าส์กัน หมายถึง พุดคุย สนทนา

****แม่ หมายถึง รุ่นพี่กะเทย คำสรรพนามแทนบุรุษที่ 3 ที่ถูกกล่าวถึง

เมื่อพิจารณาตามบริบทของร้านกาแฟแห่งนี้ จะพบว่า ร้านกาแฟทำหน้าที่มากกว่าการเป็นสถานที่สำหรับการพักผ่อน เพื่อดื่มกาแฟ แต่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการกลายเป็นอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทยที่มักนัดหมาย รวมกลุ่มเพื่อพุดคุยสังสรรค์กัน จนเกิดภาพจำที่มีลักษณะเฉพาะ โดยบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม หรือมีเงื่อนไข 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก จะต้องเป็นนักแสดง คาบาเรต์ หรือเกี่ยวกับคณะคาบาเรต์โชว์ 3 แห่งที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้น ประการที่สอง จะต้องอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ของกะเทยที่อาวุโสกว่าคนใดคนหนึ่งในกลุ่มกะเทย ดังคำกล่าวที่ว่า “ถ้าไม่รู้จักกับคนใน ไม่ได้เป็นลูกสาว ก็มานั่งด้วยกันไม่ได้” และประการสุดท้าย ต้องเป็นสมาชิกที่ไปทำบุญในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี ณ วัดพุทธบารมี ประจํานครรัฐฮัมบวร์ค จากเงื่อนไขข้างต้น หากไม่เข้าคุณสมบัติข้อใด จะไม่สามารถ ถูกรับรวม หรือเข้ามาใช้อาณาบริเวณทางสังคมร่วมกันได้ ดั่งบทสัมภาษณ์ นาง กอ 13-HHGA (นามสมมติ)

“...กว่าที่จะได้เข้ากลุ่มไม่ถือง่ายเลยนะ ไม่ใช่กะเทยที่ไหนก็จะมานั่งกินกาแฟ เม้าส์มอย*กันได้นะ เพราะกะเทยเราไม่

เหมือนกัน อย่างหนูเข้ามาได้ไง อย่างพี่มาได้ไง ไม่ใช่ป้า** เขาจะรับทุกคนเข้ามาจะ จะมากะเทยด้วยกันไม่ได้ ถ้าไม่รู้จักกับคนใน ไม่ได้เป็นลูกสาว*** ก็มานั่งด้วยกันไม่ได้ รุ่นแม่**** ๆ เขาก็รวมกลุ่มเฉพาะนางโชว์พวกทีฟฟ้า (คณะทีฟฟานี้ โชว์) อัลคา (คณะอัลคาซาล์ คาบาเรต์) อะไรแบบนี้” (นาง กอ 13-HHGA, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *เม้าส์มอย หมายถึง พุดคุย สนทนา

**ป้า หมายถึง รุ่นพี่กะเทย คำสรรพนามแทนบุรุษที่ 3 ที่ ถูกกล่าวถึง

***ลูกสาว หมายถึง สถานภาพที่ถูกยอมรับจากกะเทยอาวุโส หรือได้รับการรับรองจากกะเทยอาวุโส

****แม่ หมายถึง รุ่นพี่กะเทย คำสรรพนามแทนบุรุษที่ 3 ที่ถูกกล่าวถึง

2.2) สวนสาธารณะ Preußenpark

ตั้งอยู่บนถนน Brandenburgische Straße กรุงเบอร์ลิน หรือคนไทยนิยมเรียกว่า “Thai Park” เป็นสวนสาธารณะที่ได้รับการยกย่อง และเป็นที่ยุติมาอย่างยาวนาน ภายใต้การยึดครองพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมทางสังคมของกะเทยไทย ในรูปของการพักผ่อนในช่วงฤดูร้อน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว ระยะเวลากลางวันยาวนาน และมีแสงแดด ทำให้เกิดแนวความคิดการประกอบอาหาร และจัดเลี้ยงขนาดเล็ก ๆ ในพื้นที่สวนสาธารณะ จนพัฒนากลายเป็นแหล่งขายอาหารไทย และเผยแพร่ความเป็นไทย แม้ว่าจะมีการเข้ามาปราบปรามจากเจ้าหน้าที่ประจำรัฐ แต่บรรยากาศภายในสวนสาธารณะ ยังคงได้รับความนิยม และกลายเป็นกระแสที่ทำให้คนเยอรมัน ที่อาศัยอยู่ในกรุงเบอร์ลินยอมรับให้กิจกรรมต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จนต่อมารัฐบาลท้องถิ่นได้พัฒนา กฎระเบียบ และระบบการบริหารจัดการเพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตทางสังคมของคนในชุมชน

จากการสัมภาษณ์พบว่า การใช้อาณาบริเวณทางกายภาพของสวนสาธารณะแห่งนี้ ไม่ปรากฏชัดเจนว่ากะเทยเข้ามาใช้ในช่วงปี พ.ศ. ไต แต่คาดคะเนจากภาพถ่ายของกะเทย อยู่ในช่วงหลังปี พ.ศ. 2532 สวนสาธารณะแห่งนี้ กะเทยไทยยืนยันว่า เป็นผู้บุกเบิกในช่วง ๆ แรก ที่ใช้เป็นแหล่งพบปะของกะเทยจากพื้นที่ต่าง ๆ ของเมือง หรือมาจากต่างเมืองใน ช่วงฤดูร้อนของทุกปี กะเทยไทยมักมารวมกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมในสวนสาธารณะแห่งนี้ อุปมา

เหมือนกับในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ที่กะเทยจะได้ไปพบปะ และแสดงความเคารพต่อกะเทยอาวุโสในชุมชนกะเทย ดังบทสัมภาษณ์ของ นาง กอ 01-BLGS และ นาง กอ 09-BLGT (นามสมมติ)

“...ต.อ.ต. อยากให้มาช่วงหน้าร้อน ไปสวนไทยที่เบอร์ลิน จะเห็นกะเทย นาง กอ* เยอะไปหมดเลย มานั่งเล่นไฟ กินเหล้า กินยาตองกัน เจ้ บ. น.ก. ชอบกินยาตอง เขามาขายของกิน ขายอาหารเยอะมาก ๆ สมัยก่อน (ราว พ.ศ. 2537-2538) ต. อ.ต. จำได้ว่า สวนไทยพาร์ค กะเทยก็มานอนอาบแดดกัน มาจับกลุ่มเมาส์มอย** มาตำสั้ตำกิ้นกัน ไม่คิดว่า เตี้ยวนี้ คนมาเยอะขึ้น ทั้งเวียดนาม จีน เกาหลีมาขายของเต็มไปหมดเลย จนกลบรัศมีของนาง กอ* หมดแล้ว”

(นาง กอ 01-BLGS, 6 ธันวาคม 2560)

หมายเหตุ: *นาง กอ หมายถึง กะเทยไทย

**เมาส์มอย หมายถึง พูดคุย สนทนา

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

“...หนึ่งปี กะเทยมาเจอกันสักครั้ง เหมือนรวมญาติ แบบสงกรานต์เิง ช่วงหน้าร้อนนะ มันมีดข้าวไข่ สี่ทุ่มแล้วยังไม่มีแม่*ก็จัดยาตองยาวเลยลูกสาว** มาหน้าร้อนปีหน้าเนะ แม่*จะเลี้ยงยาตอง มาพักกับ ต. อ.ต. ได้เลย แต่ความคึกคักของกะเทยไม่เท่าสมัยเมื่อยัง สาว ๆ เนอะ ตอนนี้กะเทยก็ตายบ้าง แก่บ้าง บางคนก็กลับไทยบ้าง” (นาง กอ 09-BLGT, 6 ธันวาคม 2559)

หมายเหตุ: *แม่ หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

**ลูกสาว หมายถึง กะเทยที่มีอายุน้อยกว่า เป็นคำเรียกที่แสดงความเอ็นดูโดยในบริบทนี้ผู้ให้ข้อมูลเรียกผู้เก็บข้อมูลว่า “ลูกสาว”

แต่อย่างไรก็ตาม ในปีปัจจุบัน (พ.ศ. 2564)

สวนสาธารณะแห่งนี้ กลายเป็นพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมในช่วงฤดูร้อนของผู้คนทั่วไป และมีการผสมผสานวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ๆ ที่มากกว่าความเป็นไทยเพียงอย่างเดียว แต่สวนสาธารณะแห่งนี้ ยังคงทำหน้าที่เป็นอาณาบริเวณทางสังคมของกะเทย ที่กะเทยใช้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมทางสังคม และใช้เป็นพื้นที่ในการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความทุกข์ ความเศร้าโศก และความสนุกสนานมาอย่างยาวนาน

ส่วนที่ 3 ห้องครัวของวัดไทยประจำเมือง ในฐานะอาณาบริเวณทางวัฒนธรรม

กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นรูปแบบหนึ่งที่

กะเทยใช้เป็นอาณาบริเวณทางวัฒนธรรม เพื่อระบุตำแหน่ง และตัวตนในฐานะของการเป็นองค์ประธาน จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนกะเทย ในนครรัฐอัมบวร์ค พบว่า สมาชิกของชุมชนกะเทยบางราย ทำหน้าที่เป็น “โยมอุปัฏฐาก” พระสงฆ์ที่ประจำวัดพุทธบารมี นครรัฐอัมบวร์ค โดยทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี กะเทยจะทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการปรุงอาหาร และเตรียมสำหรับภัตตาหารเพลถวายแก่พระสงฆ์อยู่เป็นประจำ

วัดพุทธบารมี สาขานครรัฐอัมบวร์ค ตั้งอยู่ในเขต Tonndorf สภาพทางกายภาพของวัด มีลักษณะคล้ายกับบ้านพักอาศัยของประชาชนทั่วไปในประเทศเยอรมนี แต่มีการต่อเติมศาลาการเปรียญ เพื่อใช้สำหรับการประกอบพิธีกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบห้องครัว ซึ่งใช้สำหรับประกอบอาหารถวายพระสงฆ์ สภาพทางกายภาพของห้องครัวประกอบด้วยอุปกรณ์สำหรับการปรุงอาหาร วัตถุดิบทั้งสดและแห้ง และอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์

อย่างไรก็ตาม ในทัศนะของกะเทย ห้องครัวเปรียบเสมือนเวทีในการประลองฝีมือการทำอาหารเลี้ยงพระสงฆ์ จากการสัมภาษณ์พบว่า กะเทยใช้ศักยภาพของตนเอง เพื่อปรุงอาหารให้มีรสชาติที่อร่อย จนกลายเป็นที่ยอมรับในหมู่แม่ครัวคนอื่น ๆ ที่เข้ามาทำบุญที่วัด อีกทั้งการเตรียมสำหรับถวายพระสงฆ์ มีการจัดวางสิ่งของ การประดิษฐ์ประดอยอาหารจนสวยงามปราณีตน่ารับประทาน จนได้รับการยอมรับจากพระสงฆ์ ดังบทสัมภาษณ์ของ นาง กอ 07-HHGA, นาง กอ 08-HHGT และ นาง กอ 12-HHGS (นามสมมติ)

“...วันไหนที่ป่า* น. ศ. มาทำบุญ มากันกับแก๊งป่า* น. ศ. นะ วันนั้นกับข้าวอร่อย กะเทยก็บ้ออาหารเนอะ มันแยกกันไม่ได้จริง ๆ นี่ถึงกะเทยก็ต้องเข้าครัว ทำอาหารอะไรเิง” (นาง กอ 07-HHGA, 6 ธันวาคม 2559)

หมายเหตุ: *ป่า หมายถึง รุ่นที่กะเทย คำสรรพนามแทนบุรุษที่ 3 ที่ถูกกล่าวถึง

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

“...ป่า*มาทำบุญทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี ถ้าว่างก็มาได้ มากับอนีนัง จ. ชะนีน้อย**ก็ได้ ส่วนมากกะเทยมาวัด ก็ชอบมาไหว้ฝีมือทำอาหาร ป่า*ก็ไม่ได้อดนะ แต่ชอบเข้า

ครีว” (นาง กอ 08-HHGT, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ป้า หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

**ชื่อนี้ น้อย หมายถึง ผู้หญิง มีคำว่า “น้อย” แสดงความหมายในเชิงบวก

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

“...แทบจะทุกวัดในย่านฮัมบวร์ค ยาวไปถึงเบอร์ลิน ก็ได้กะเทยเป็นแม่ครัวทั้งนั้น ป้า*ไม่ได้ด้วยนะ ป้า*ว่ากะเทยเราทำอาหารเก่งได้อยู่หนู หรือไม่จริงคะ” (นาง กอ 12-HHGS, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ป้า หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

นอกจากนี้ วัดยังเป็นอาณาบริเวณทางวัฒนธรรมสำหรับกะเทย กิจกรรมสำคัญที่วัด นอกจากการตักบาตร พระสงฆ์ และขออิच्छฐานเพื่อให้ได้โน้ตสิ่งทีปรารถนาแล้วพบว่า กะเทยผู้ให้ข้อมูลยังผนวกใช้พื้นที่วัด การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เข้ากับการอิच्छฐานจิต การทำบุญในชาติปัจจุบันสำหรับกะเทย จึงเป็นวิธีการหนึ่งทีอาจช่วยให้พวกเขา “มีชีวิตที่ดีขึ้น” ในชาติต่อไป หรือการมารับ “บุญ” ในเชิงของการสะสมบุญ ดังบทสัมภาษณ์ของ นาง กอ 08-HHGT (นามสมมติ)

“...ป้า*มาทำบุญ เพราะอยากได้บุญ อยากมีเงิน อยากให้ชีวิตครอบครัวของป้า*มีความสุข และทุกครั้งที่ป้า*ก็อุทิศส่วนกุศลให้ญาติของป้า* หรือส่งให้กะเทยรุ่นพี่ที่ตายไปแล้วด้วย เรามาวัดแล้วสบายใจเราก็ม่า” (นาง กอ 08-HHGT, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ป้า หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์คำอิच्छฐานจากการให้สัมภาษณ์พบว่า คำอิच्छฐานล้วนสะท้อนความเบื้อหน่ายต่อโลกปัจจุบัน และสภาวะความยากลำบากของการเป็นกะเทยในชาติปัจจุบัน ดังบทสัมภาษณ์ของ นาง กอ 11-HHGA (นามสมมติ)

“...ทีก็รู้จักป้า* ซ. ก็ขอมาวัดด้วยมากับ ว. เราเป็นกะเทยเนอะ ชาตินี้เราลำบากมาก เป็นกะเทยใครไม่มาเป็นก็ไม่รู้หรือกว่า พวกเราต้องเจอความกดดันอะไรบ้าง แม่**ทีก็บอก ว่า เวลาทำบุญก็อิच्छฐานดี ๆ อย่าให้เกิดเป็นกะเทยอีก” (นาง กอ 11-HHGA, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ป้า หมายถึง รุ่นพี่กะเทย คำสรรพนามแทนบุรุษที่ 3 ที่ถูก

กล่าวถึง

**แม่ หมายถึง มารดาของผู้ให้ข้อมูล เป็นมารดาตามสายเลือด

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

ดังนั้น รูปแบบของการสร้างอาณาบริเวณทางวัฒนธรรมที่อยู่เหนืออาณาบริเวณทางกายภาพของวัดพุทธบารมี สะท้อนผ่านรูปแบบของการเป็นโยมอุปัฏฐาก จนได้รับยกย่องให้กลายเป็นผู้ที่มีฝีมือเป็นเลิศในการปรุงอาหาร และจัดตกแต่งสำรับภัตตาหารของพระสงฆ์ จนกระทั่งห้องครัวประจำวัดกลายเป็นอาณาบริเวณทางวัฒนธรรมของชุมชนกะเทย ทีดำรงฐานะขององค์ประธาน และเมื่อพิจารณา รูปแบบของกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น การทำบุญตักบาตร และคำอิच्छฐาน ลักษณะดังกล่าว วัดทำหน้าที่เป็นอาณาบริเวณทางวัฒนธรรมอีกประการหนึ่งด้วย

ส่วนที่ 4 ความเชื่อ และบุคคลสำคัญของกะเทยไทย ในฐานะอาณาบริเวณทางจิตกรรม

การเข้ามาชุมชนของกะเทย เพื่อสถาปนาอาณาบริเวณของกะเทย เพื่อให้ดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของบริบทภายนอก แม้ว่าการรวมกลุ่มในลักษณะของการเข้ามาชุมชนจะช่วยให้กะเทยมีพื้นที่ทางสังคมในการจัดกิจกรรม และดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ แต่ในมิติของความเชื่อ และสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตวิญญาณของกะเทย เป็นมิติทีซับซ้อน เนื่องจากกะเทยไทยหาและพยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวตน กับกลุ่ม ความเป็นท้องถิ่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องโลกนี้โลกหน้า และบุคคลสำคัญทีพบในอาณาบริเวณทางกายภาพจากการสัมภาษณ์พบว่า กะเทยทีอาศัยอยู่ในกรุงเบอร์ลิน และนครรัฐฮัมบวร์ค ได้ประดิษฐ์เรื่องเล่า เพื่อสถาปนาความเชื่อศักดิ์สิทธิ์ สำหรับเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยนำเสนอเป็น 2 เรื่องเล่า รายละเอียด ดังนี้

4.1) เรื่องเล่าของเจ้าทีประจำนครรัฐฮัมบวร์ค ประเทศเยอรมนี เป็นเรื่องเล่าของนาง กอ 09-HHGA โดยเป็นการประมวลจากความทรงจำ และเหตุการณ์จริงทีเคยมีประสบการณ์ร่วม คาดว่าเริ่มเล่าเรื่องดังกล่าว ประมาณช่วงก่อนปี พ.ศ. 2559 ซึ่งแก่นของเรื่องเล่าเกี่ยวข้องกับรูปแกะสลักพระแม่มารีย์ ทรงอุ้มพระกุมาร ภายในอาคารวิหาร Hauptkirche Sankt Petri ถนน Bei der Petrikirche นครรัฐฮัมบวร์ค จากการสัมภาษณ์พบว่า กะเทยมักมาขอพร

และขอหวนกับพระแม่มาเรียในรูปแบบของการบนบานสานกล่าว และบางรายเมื่อสมปรารถนาตามที่ต้องการก็จะนำเทียนสีขาวมาจุดถวาย ทำให้เกิดการบอกเล่ากันต่อ ๆ ไป กระทั่งกลายเป็นเรื่องเล่าท้องถิ่น ประจำนครรัฐอัมบวร์คของ ชุมกะเทยไทย โดยปัจจุบัน กะเทยได้ประกาศสถาปนาให้พระแม่มาเรีย ทำหน้าที่เสมือนเป็น “เจ้าที่ประจำเมือง” เมื่อกะเทยทุกซัรอน หรือไม่มีที่พึ่งมักจะเข้ามาขอพรในวิหาร Hauptkirche Sankt Petri เป็นประจำ หรือเมื่อมีกลุ่มเพื่อนกะเทยที่มาจากต่างเมือง หรือมาจากประเทศไทย มักพามาสักการบูชาเจ้าที่ประจำเมืองเช่นกัน ดังบทสัมภาษณ์ของนาง กอ 07-HHGT, นาง กอ 09-HHGA และ นาง กอ 11-HHGA (นามสมมติ)

“...ความมโน*ของกะเทย ไปที่ไหนกะเทยก็จินตนาการล้า เลิศไปหมด เมื่อวานก่อนหมอ ล. ไปบนแม่พระเยซู แถววิหารที่ใกล้ร้านกาแฟที่เราไปนั่งเมาส์กัน** นางถูกหวนจำ ถูกหลายวดเลย นี่ใจใคร ๆ มาอัมบวร์ค ไม่ไปไหว้แม่พระเยซู เหมือนขึ้นบ้านใหม่ไม่ได้ถวายข้าวเจ้าหน้าทีนะ เพื่อนหนูมาต่างเมือง หนูก็พานางไปไหว้จ้า” (นาง กอ 09-HHGA, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ความมโน หมายถึง จินตนาการ เพื่อฝันถึงสิ่งที่ยังไม่ได้ หรือยังไม่ถึง

**เมาส์กัน หมายถึง พุดคุย สนทนา

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

“...ตอนที่พี่มาที่อัมบวร์ค ก็เคยได้ยินเรื่องเจ้าที่ ตอนแรกก็กังวลว่า ฝรั่งเศส*มีเจ้าที่ด้วย แต่พอฟังเรื่องเล่าจาก จ. อ. แล้วก็เข้าใจเลย เพราะว่ากะเทยไปขอหวนกัน ถูกกันหลายคนเลย จริง ๆ แล้วไม่รู้ว่าจะแม่จะรับรู้ไหม แต่กะเทยคิดไปเองใหญ่ หลวงไปแล้ว แต่เอาจริง ๆ บางทีก็แอบเชื่อนะ เหมือนเราขอหวนกับเจ้าที่ที่บ้านอ่า ถูกก็ไปแก้บน” (นาง กอ 11-HHGA, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ฝรั่งเศส หมายถึง ชาวเยอรมัน

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

“...ไม่รู้ว่าจะจริงหรือเปล่า เขาไปขอหวนก็ถูกกัน กะเทยเลยจินตนาการไปว่า ศักดิ์สิทธิ์ ตอนนั้นก็กลายเป็นเจ้าที่ไปแล้ว อันนี้ แม่*ไม่ค่อยแน่ใจ แต่เรื่องนี้เคยได้ยินมาสักพักแล้วเอาจริง ๆ ตอนนี่ กะเทยก็ไม่มีใครรู้ว่า รูปปั้นนั้นมาจากไหน

(เป็นรูปแกะสลัก) เป็นอะไรยังไง แต่อันนี้จะเชื่อแบบนี้แล้วสบายใจดี เพื่อนมาต่างเมืองก็พากันไหว้ ที่เห็นเทียนเยอะ ๆ คนไทยทั้งนั้น บางทีก็แอบขำ กะเทยเล่าเรื่องจนได้เรื่องนะ” (นาง กอ 07-HHGT, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *แม่ หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

4.2 เรื่องเล่าของ “เจ้าย่า” ผู้เป็นแรงบันดาลใจของชุมชนกะเทยไทย ในกรุงเบอร์ลิน เป็นเรื่องเล่าของ นาง กอ 01-BLGS ประมวลจากประสบการณ์ และคำบอกเล่าของกะเทยรุ่นพี่ที่เคยเข้ามาประกอบอาชีพในกรุงเบอร์ลิน ก่อนเหตุการณ์ทำลายกำแพงเบอร์ลิน พ.ศ. 2532 โดยคาดหมายว่า เรื่องเล่าดังกล่าว เริ่มเล่าในช่วงหลังปี พ.ศ. 2532 ซึ่งแก่นของเรื่องเกี่ยวข้องกับพระเจ้าฟรีดริชมหาราชที่ 2 แห่งปรัสเซีย (Friedrich der Große) โดยประดิษฐานพระบรมราชานุเสาวรีย์ Reiterstandbild König Friedrich II von Preußen บริเวณกลางเมือง ถนน Bundesstraße กะเทยได้เชื่อมโยงกับพระเจ้าฟรีดริชมหาราชที่ 2 ในฐานะของการเป็น “เจ้าย่า” เสมือนว่าเป็นกะเทยมีความเกี่ยวข้องกับพระองค์ในฐานะของการเป็นลูกหลานของเจ้าย่า ซึ่งคำว่า “เจ้าย่า” นั้นมาจากคำว่า “เจ้า” หมายถึง คำเรียกที่ขี้กย่องพระมหากษัตริย์ หรือกลุ่มคนที่เป็นเชื้อพระวงศ์ในพระราชสำนัก ตามแบบคติของสังคมไทย ส่วนคำว่า “ย่า” หมายถึง คำเรียก ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงที่อาวุโสสูงสุด ที่สืบสายมาจากฝ่ายบิดา เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกัน จึงกลายเป็น “เจ้าย่า” ของชุมชนกะเทยไทย

เหตุผลสำคัญ 3 ประการ ที่กะเทยเชื่อมโยงตัวตนเข้ากับพระเจ้าฟรีดริชมหาราชที่ 2 ประกอบด้วย ประการแรก ในระยะแรกของการเข้ามาอยู่ในกรุงเบอร์ลิน กะเทยยังขาดที่พึ่งพิงทางใจ จึงพยายามเชื่อมโยงตัวตนเข้ากับสิ่งที่กะเทยเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด และประการที่สอง ตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ระบุรูปแบบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการผู้ชายของ “เจ้าย่า” และพระสหายคนสนิท ทำให้กะเทยเชื่อว่า “เจ้าย่า” อาจมีลักษณะร่วมบางประการที่เหมือนกับกะเทย และประการสุดท้าย “เจ้าย่า” ในทัศนะของกะเทย ทรงเป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ที่สามารถทำสงครามช่วงชิงพื้นที่ได้เป็นจำนวนมาก จนได้รับพระสมัญญานาม “มหาราช” ต่อท้าย

พระนาม อีกทั้ง “เจ้าย่า” ยังส่งเสริมเรื่องดนตรี และ ศิลปวัฒนธรรมที่สวยงามตามแบบจารีตที่กะเทยไทย ประทับใจ ทำให้ “เจ้าย่า” ในความหมายใหม่ กลายเป็น “ไอคอลล” ของกะเทย เมื่อมีกะเทยมายังกรุงเบอร์ลิน กะเทย รุ่นที่มักจะพามาสักการะ และขอพรกับ “เจ้าย่า” หรือ แม้กระทั่งฝากเนื้อฝากตัวเป็นลูกหลานกับ “เจ้าย่า” ดังบท สัมภาษณ์ของ นาง กอ 01-BLGS, นาง กอ 06-HHGA และ นาง กอ 08- HHGT (นามสมมติ)

“...นั่นไง ! เจ้าย่าของนาง กอ* อย่างหาว่าเมาส์**นะครู เจ้าย่าก็เอนะขวัญใจกะเทย ต. อ.ต. พาเพื่อนมาเที่ยวเบอร์ลิน ต. อ.ต. ต้องพามาหาเจ้าย่า เพราะกะเทยสมัยก่อนที่มาอยู่ เบอร์ลินนับถือเจ้าย่ามาก ๆ กะเทยนับถือทุกอย่าง เชื่อทุกอย่าง เจ้าย่าเก่งมาก ๆ เป็นไอคอลลของกะเทยนะ” (นาง กอ 01-BLGS, 14 ธันวาคม 2559)

หมายเหตุ: *นาง กอ หมายถึง กะเทย

**เมาส์ หมายถึง นินทา

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

“...ไปเบอร์ลินครั้งแรก ตอนนั้นเขาทุบกำแพงแล้ว เป็น เยอรมนีแล้วแบบเดี๋ยวนี เพื่อนกะเทยก็พาไปไหว้เจ้าย่า พอ เพื่อนบอกว่า เป็นเจ้าย่า เรารู้กันเลยจ้ะ ว่าเป็นแน่นอน แต่ เรื่องที่มา ไม่มีใครเล่าได้เลย เพราะไม่มีอะไร ก็แค่ไปไหว้ เพราะเชื่อว่าเป็นเจ้าที่ เป็นญาติของกะเทยไทย คือกะเทยก็ เล่าให้มีสีสัน เล่าให้รู้สึก ว่ามาอยู่เยอรมนีแล้วก็ยังมีคนที่เป็น ญาติของกะเทยนะ อะไรแบบนี้มากกว่า” (นาง กอ 06- HHGA, 22 มกราคม 2560)

“...จริง ๆ ก็ไม่มีข้อมูลอะไรเยอะ เพราะตอนกะเทยไปแรก ๆ ก็ไม่ได้หาข้อมูล ว่ารูปปั้นนั้นเป็นใคร แต่ป่า*รู้ เพราะป่า* เคยไปกับ ต. อ.ต. แล้วฟังเขาเล่ามา ถามว่าสมัยก่อนกะเทย เราไ้ญาติขาดมิตร ก็ต้องฟังพาสังค์คดีสิทธิ์ที่พอจะช่วยให้ ชีวิตของกะเทยก้าวไปได้ เท่าที่ป่า*ถามเขา ไม่มีอะไรเลย กะเทยเล่าต่อกันเฉย ๆ ว่าเจ้าย่า ท่านเคยแอบชอบเพื่อน ชายคนสนิท แต่มั่นก็ขาลือ เป็นประวัติศาสตร์ที่ออกแนว นินทาว่าร้าย ไม่รู้จริงหรือเปล่า แต่กะเทยก็จินตนาการเก่ง เลยมีเรื่องเล่าแบบนี้เลย” (นาง กอ 08-HHGT, 22 มกราคม 2560)

หมายเหตุ: *ป่า หมายถึง คำสรรพนามแทนผู้ให้ข้อมูล

- อักษรย่อที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์เป็นชื่อบุคคล

ดังนั้น จากการวิเคราะห์เรื่องเล่าข้างต้น พบ ประเด็นสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก เมื่อมีการ อพยพของกะเทยเข้ามายังดินแดนใหม่ การสถาปนาอาณา บริเวณของกะเทย เพื่อให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการ ดำเนินชีวิตประจำวัน ถูกกระทำให้ขึ้นในมิติที่มีความทับซ้อน ทางสังคม และวัฒนธรรม แต่พบว่ยังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ อาณาบริเวณของกะเทยมีความสมบูรณ์ จึงประกอบสร้าง อาณาบริเวณทางจินตกรรมเข้ามาอีกชั้นหนึ่ง เพื่อใช้เป็น กลไกในการรักษาอาณาบริเวณของกะเทย และช่วยสร้าง ความมั่นใจให้กับกะเทยว่า “พวกเราเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ นั้น ๆ” ประการที่สอง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์แบบระบบ เครือญาติ ผ่านเรื่องเล่าของเจ้าย่า สะท้อนให้เห็นว่า กะเทย มีความโหยหารากเหง้า และต้องการผลิตชุดความสัมพันธ์ กับบุคคลสำคัญในท้องถิ่นนั้น แม้ว่าจะเป็นเรื่องของการ จินตนาการ แต่เมื่อเรื่องเล่าดังกล่าวถูกเล่าซ้ำ ๆ จากกะเทย รุ่นหนึ่งไปสู่กะเทยอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดเป็นแรงบันดาลใจให้กับ กะเทยที่ใช้ชีวิตในต่างประเทศอยากมีความรู้ความสามารถ แบบ “เจ้าย่า” และนับถือ “เจ้าย่า” เป็นบุคคลสำคัญเสมือน ว่าเป็นเครือญาติอีกด้วย และประการสุดท้าย การเชื่อมโยง ความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ผ่านการประกอบสร้าง ความศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการสถาปนารูปเคารพพระแม่มาเรีย ให้ กลายเป็นเจ้าที่ประจำเมืองในอุดมคติของชุมชนกะเทย ซึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างกะเทยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่สถานะพึ่งพิง กัน เป็นรูปแบบความเชื่อที่ช่วยให้กะเทยมีจุดยึดเหนี่ยว จิตใจ และกลายเป็นอาณาบริเวณทางจิต กรรมที่กะเทยใช้ ร่วมกันมาอย่างยาวนาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าลักษณะ ของอาณาบริเวณของกะเทยที่ประกอบสร้างขึ้นเหนืออาณา บริเวณทางกายภาพของกรุงเบอร์ลิน และนครรัฐฮัมบวร์ค ประเทศเยอรมนี มีลักษณะของการทับซ้อนกับอาณาบริเวณ อื่น ๆ อีกสามมิติ ได้แก่ มิติทางสังคม วัฒนธรรม และจิตกร ม ความสัมพันธ์ของกะเทยที่รวมกลุ่มกันเป็น “ชุมชน กะเทย” สะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคมของกะเทยอพยพ ย้ายถิ่นที่เต็มไปด้วยความต้องการและคุณลักษณะที่แตกต่าง

หลากหลาย แต่มีเป้าหมายร่วมกันคือ เพื่อไปแสวงหาโลกใหม่ ภายใต้แนวคิด “อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น” ดังนั้น จากผลการวิจัยที่ปรากฏข้างต้น ผู้วิจัยเปิดประเด็นสนับสนุน และได้แย้งกับข้อเสนอของ Peter A. Jackson รายละเอียดดังนี้

ประการแรก ข้อเสนอสนับสนุนงานเขียนของ Jackson (2006; 2011; 2016; 2017) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนาพื้นที่อิสระ (Queer Autonomy) ของกะเทยไทย โดย Jackson เสนอว่า การเกิดขึ้นของพื้นที่อิสระของกะเทยจะเชื่อมโยงกับระบบทุนนิยม และอาณาบริเวณทางกายภาพที่มีฐานทางด้านระบบเศรษฐกิจที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองท่องเที่ยว หรือเมืองสำคัญของประเทศ จากข้อเสนอดังกล่าวเมื่อพิจารณาจากผลการวิจัย พบประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับงานเขียนของ Jackson คือ ประเด็นแรก การสถาปนาอาณาบริเวณของกะเทยมีลักษณะที่เชื่อมโยงกับระบบทุนนิยม และฐานของระบบเศรษฐกิจที่ดี จากเหตุผลที่กะเทยเลือกประเทศเยอรมนีในการเป็นดินแดนใหม่ของการมีชีวิตใหม่ ตามแนวคิด “อยากมีชีวิตที่ดีขึ้น” โดยกะเทยคำนึงถึงความมั่งคั่งในการสะสมทรัพย์สินเงินทองเป็นสำคัญ และประเด็นต่อมา Jackson (2011) เสนอว่า พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับระบบทุนนิยม หรือมีฐานทางเศรษฐกิจที่ดี จะช่วยลดการจับจ้อง และสร้างความคลุมเครือให้กับสถานะความเป็นกะเทย ทำให้กะเทยสามารถใช้ศักยภาพในการแสวงหาความมั่งคั่ง และคุณภาพชีวิตที่ดีได้ อีกทั้งมีอำนาจในการต่อรองกับบริบทของสังคมกระแสหลัก และ Jackson (1989; 1995; 1999, 2000; 2009) ยังเสนอต่อไปว่า กะเทยจะปรากฏตัวตนทางกายภาพที่เด่นชัดผ่านการประกอบอาชีพสำคัญ 2 อาชีพ คือ อาชีพพนักงานบริการ และอาชีพนักแสดงคาบาเรต์โชว์ จากผลการวิจัยข้างต้น สอดคล้องกับข้อเสนอของ Jackson เนื่องจากการอพยพเข้ามาในประเทศไทยเยอรมนีในยุคเริ่มของชุมชนกะเทยไทย ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2532 กะเทยจำนวนหนึ่งเลือกที่จะประกอบอาชีพพนักงานบริการมากกว่าที่จะเป็นนักแสดงคาบาเรต์โชว์ เหมือนที่เคยอาศัยอยู่ในประเทศไทย ส่งผลให้การปรากฏตัวของกะเทยยังคงเกี่ยวกับการสถานบริการบาร์เบียร์ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวยามราตรีที่สำคัญ และได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้ให้บริการในประเทศไทยเยอรมนี ตามช่วงเวลา

ข้างต้น

ผลการศึกษานับสนุน ข้อเสนอของ Jackson เรื่องอิทธิพลของระบบทุนนิยมส่งผลต่อความคลุมเครือและความเข้มงวดของการถูกจับจ้องสถานะความเป็นกะเทย ทำให้การเป็นกะเทยไม่ได้ปรากฏเด่นชัดในสังคมเยอรมนี แต่อย่างไรก็ตาม ระบบกฎหมายของประเทศที่มีความเข้มงวดต่อการให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางเพศที่หลากหลายก็มีส่วนสำคัญต่อการกดทับอคติของบุคคลและกลุ่มที่อาจมีต่อกะเทยด้วย

ประการที่สอง ข้อเสนอที่ค้นพบจากผลการวิจัยข้างต้น ในประเด็นเกี่ยวกับ “อาณาบริเวณของกะเทย” หรือตามข้อเสนอของ Jackson ใช้คำว่า “Queer Autonomy” จากผลการวิจัย ได้ยืนยันแล้วว่า พื้นที่ของกะเทยที่ถูกสถาปนาขึ้น ถูกใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย และสามารถสร้างกลไกขับเคลื่อนให้กับสังคมของกะเทยไทย สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมเยอรมันนั้น โดยชุมชนกะเทยสถาปนาอาณาบริเวณของกะเทยที่ซ้อนทับกันถึง 4 มิติ ได้แก่ กายภาพ สังคม วัฒนธรรม และจินตกรรม โดยอาณาบริเวณแต่ละมิติ มีลักษณะเหลื่อมทับกัน โดยมีขอบเขตที่กว้างไกลในลักษณะพันพรมแดน ที่ไม่ได้เชื่อมโยงกันผ่านความสัมพันธ์ในระดับของปัจเจกกะเทยภายในชุมชนกะเทยเท่านั้น แต่ยังเชื่อมความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ภายนอกชุมชนกะเทย เรื่องเล่าท้องถิ่น บุคคลสำคัญ วัตถุวัฒนธรรมและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายหลักเป็น “ปัจเจกกะเทย” ที่มีความเกี่ยวข้องข้องกับการประกอบอาชีพนักแสดงคาบาเรต์ จาก 3 คณะโชว์ ที่อพยพจากกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย เข้ามาประกอบอาชีพ และสร้างชีวิตใหม่ในประเทศไทยเยอรมนี แต่ในสังคมปัจจุบัน(พ.ศ.2564) กะเทยมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และอาศัยอยู่ในพื้นที่อื่น ๆ กระจายอยู่ทั่วโลก ดังนั้น ในการพัฒนาหัวข้อ หรือโจทย์การวิจัยในอนาคต จะต้องขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังกะเทยที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ รวมทั้งกะเทยในมิติอื่น ๆ เช่น กะเทยชนเผ่า กะเทยผู้พิการ กะเทยเร่ร่อน ซึ่งองค์ความรู้ของ

กะเทยเหล่านี้ยังมีอยู่อย่างจำกัดและยังเป็นช่องว่างทาง
ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเป็นหัวข้อการวิจัยใน
อนาคต

หมายเหตุ

บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง
การประกอบสร้าง ความทับซ้อน ชับซ้อน และเลื่อนไหลของ
อาณาบริเวณ : กรณีศึกษา ชุมกะเทยในไทยและเยอรมนี

ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก
รุ่นที่ 15 (โครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยนเรศวร) โดยมี
อาจารย์ที่ปรึกษาชาวต่างชาติ คือ ศาสตราจารย์ ดร. Volker
Grabowsky สถาบันเอเชีย แอฟริกาศึกษา คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮัมบวร์ค สหพันธ์สาธารณรัฐ
เยอรมนี

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. ใน สุรีย์พร พันพิ่ง และมาลี สันสุวรรณ (บรรณาธิการ),
ประชากรและสังคม 2554: จุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย. (น. 43-66). นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กัมปนาท เบ็ญจนาวี. (2560). กระบวนการผลิตสร้างกะเทยคาบารเต้ในเมืองพัทยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยบูรพา).
- เกษงกา ผาทอง และวราวุธชัย วิจารณ์พล. (2562). กระบวนการทัศน์การแสวงหาความรู้สู่การวิจัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย
ราชภัฏภูเก็ต. 15(1): 63-78.
- ชาย โพธิสิตา. (2562). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ : คู่มือนักศึกษาและนักวิจัยสังคมศาสตร์ ฉบับปรับปรุงใหม่
เพิ่มเนื้อหา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2555). การศึกษาเกย์ในสังคมไทย: 5 ทศวรรษของการสร้างความรู้. วารสารเพศวิถีศึกษา. 2(2555): 141-180.
- นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2556). เพศหลากหลายในสังคมไทยกับการเมืองของอัตลักษณ์. วารสารสังคมศาสตร์. 25(2): 137-168.
- นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2557). วิพากษ์ “ความเป็นหญิง” ของหญิงในร่างชาย. รัฐศาสตร์สาร. 35(1): 80-114.
- นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2560). บทนำ: เพศ สื่อใหม่ และลัทธิเสรีนิยมใหม่. ใน นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (บรรณาธิการ). เมื่อร่างกลายเป็น
เพศ: อำนาจเสรีนิยมใหม่ของเพศวิถีในสังคมไทย. (น. 24-46). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- บุษกร สุริยสาร. (2557). อัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.
- เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. (2546). การช่วงชิงอัตลักษณ์ “กะเทย” ในงานคาบารเต้โชว์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. (2547). พลวัตภายใน ‘ลิตาชีวิตเรื่องเพศแบบกะเทย’. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. 21(2):
93-113.
- เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. (2549). กะเทยเหยี่ยวเวที. กรุงเทพฯ : มติชน.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2558). ความรู้ อำนาจ และสุขภาพ : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- เรืองฟ้า บุราคร. (2550). การสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ “กะเทย” ในพื้นที่คาบารัตโซว์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วัชรวิทย์ ชี้อัตย์, และพัชรินทร์ สิริสุนทร. (2559). “ชุมชนกะเทย” ไซมอน คาบารัต และการสถาปนาความสัมพันธ์เชิงอำนาจในเครือข่ายทางสังคมใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 12(1): 125-150.
- วัชรวิทย์ ชี้อัตย์, และวัชรพล พุทธิรักษา. (2558). ระบบแม่ [กะเทย]: ศิลป์และศาสตร์การครองอำนาจนำในสังคมกะเทยไทย. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 15(2): 101-118.
- สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2556). บุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมาย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ.
- สมศักดิ์ แก้วคำ. (2547). การศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับนักเต้นคาบารัตที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจากชายเป็นหญิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สุไลพร ชลวิไล. (2550). เพศไม่นิ่ง: ตัวตน เพศภาวะ เพศวิถี ในมิติสุขภาพ. นครปฐม : ภาควิชาความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้านเพศภาวะ เพศวิถี และสุขภาพ.
- สุไลพร ชลวิไล. (2551). กะเทย. ใน พิมพวัลย์ บุญมงคล, สุไลพร ชลวิไล, มลฤดี ลาพิมล และธรรณภูมิ สามัคคีคารมย์ (บรรณาธิการ). ภาษาเพศในสังคมไทย: อำนาจ สิทธิ และสุขภาวะทางเพศ. (น. 151-164). นครปฐม : ภาควิชาความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้านเพศภาวะ เพศวิถี และสุขภาพ.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. London: SAGE Publications.
- Charmaz, K. (2008a). Grounded Theory as an Emergent Method. In S. N. Hesse-Biber & P. Leavy (Eds.), *Handbook of Emergent Methods*. (pp. 155-172). New York: The Guilford Press.
- Charmaz, K. (2008b). Grounded Theory: Objectivist and Constructivist Methods. In J. A. Holstein & J. F. Gubrium (Eds.), *Handbook of Constructionist Research*. (pp. 397-412). New York: The Guilford Press.
- Charmaz, K. (2013). *Grounded Theory for Qualitative Research: A Practical Guide*. London: SAGE Publications.
- Charmaz, K. (2016). The Power of Constructivist Grounded Theory for Critical Inquiry. *Qualitative Inquiry*. 23(1): 34-45.
- DeLanda, M. (2006). *A New Philosophy of Society: Assemblage Theory and Social Complexity*. London, UK: Continuum.
- DeLanda, M. (2016). *Assemblage Theory*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Guoxiang, R. (2015). ทรนคนะนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อการแสดงโชว์สาวประเภทสองในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- Jackson, A. P. (1989). *Male Homosexuality in Thailand: An Interpretation of Contemporary Thai Sources*. Elmhurst, New York: Global Academic.
- Jackson, A. P. (1995). *Dear Uncle Go: Male Homosexuality in Thailand*. Bangkok: Bua Luang Books.

- Jackson, A. P. (1999). Tolerant but Unaccepting: The Myth of Thai 'Gay Paradise'. In P. A. Jackson & M. N. Cook (Eds.), *Gender and Sexualities in Modern Thailand*. (pp. 226-242). Bangkok: O.S. Printing House.
- Jackson, A. P. (2011). Capitalism, LGBT Activism, and Queer Autonomy in Thailand. In P. A. Jackson (Ed.), *Queer Bangkok: Twenty First Century Markets, Media, and Rights*. (pp. 195-204). Sai Wan: Hong Kong University Press.
- Jackson, A. P. (2016). First Queer Voices from Thailand: Uncle Go's Advice Columns for Gays, Lesbians and Kathoey. Sai Wan: Hong Kong University Press.
- Jackson, P. A. & Sullivan, G. (Eds.). (2000). *Lady Boy, Tom Boy, Rent Boys: Male and Female Homosexualities in Contemporary Thailand*. Chiang Mai: Silkworm Books.
- Jackson, P. A. (2006). Entries for "Bangkok" and "Thailand". In D. A. Gerstner (Ed.), *Routledge International Encyclopedia of Queer Culture*. (pp. 68-69, 556-560). New York: Routledge.
- Jackson, P. A. (2009). Capitalism and Global Queering: National Markets, Parallels among Sexual Cultures, and Multiple Queer Modernities. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*. 15(3): 357-395.
- Jackson, P. A. (2017). Between Autonomy and Subjection: Negotiating the Neoliberal Paradoxes of 21st Century Thai Queer Cultures. ใน นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ (บรรณาธิการ). เมื่อร่างกลายเป็นเพศ : อำนาจเสรีนิยมใหม่ของเพศวิถีในสังคมไทย. (น. 10-23). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- Jackson, P. A., & Duangwises, N. (2017). Review of Studies of Gender and Sexual Diversity in Thailand in Thai and International Academic Publications. In C. Vaddhanaphuti, Abstract Book: 13th International Conference on Thai Studies, Globalized Thailand? Connectivity, Conflicts and Conundrums of Thai Studies. Chiang Mai, Thailand, 15- 18 July 2017. (p. 355). Regional Center for Social Science and Sustainable Development (RCSD). Chiang Mai.
- Pelz, W. A. (2016). *A People's History of Modern Europe*. London: Pluto Press.
- Soyinka, W. (1991). Beyond the Berlin Wall. *Transition*. (51): 6-25.
- Taylor, F. (2008). *The Berlin Wall: A World Divided, 1961-1989*. New York: Harper Perennial.
- Totman, R. (2003). *The Third Sex: Kathoey-Thailand's Lady Boys*. London, UK: Souvenir Press.
- Wolf, B. (2007). *The Vietnamese Diaspora in Germany: Structure and Potentials for Cooperation with a Focus on Berlin and Hesse*. Eschborn: Economic Development and Employment Division.